No. 1204 Zaterdag 26 Januari 1907. 24ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.20,

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao 25 Januari.

De Kerkvervolging in Frankrijk.

IV.

Tot dusverre, zegt *De Tijd*, mochten wij in de liberale pers nog geenerlei objectieve voorstelling lezen van de quaestie, welke thans tusschen de Fransche Regeering en de Katholieke Kerk bestaat. Men had zich in geen der Nederlandsche liberale bladen nog ooit de moeite gegeven eens in het wezen der zaak door te dringen en zich te plaatsen op het standpunt van den Paus, die de aangevallen partij is.

Dit is thans gebeurd door het weekblad „De Amsterdammer", in een artikel, getiteld „Tweeërlei Standpunt".

Schrijver daarvan is de heer Mr. H. Louis Israëls, vroeger Parijsch correspondent van het „Handelsblad" en thans nog rechtskundig medewerker aan dat blad. Wij laten dit stuk hier in zijn geheel volgen:

„Evenals zoo dikwijls blijft ook nu de Fransche geest getrouw aan zich zelf, en aan zijn natuurlijken eisch van helderheid en logica. De scheiding van Kerk en Staat is sinds 11 December de wettelijke toestand, doch zooals te verwachten was, wordt die groote wijziging in de Fransche maatschappelijke orde nog niet ongemerkt aanvaard gelijk eene of andere onbeduidende administratieve wet. Er heerscht strijd en er zijn zelfs personen, die feitelijkheden vreezen, ja, sommigen spreken van een te verwachten burgeroorlog.

Dit laatste schijnt gelukkig eene al te sombere voorspelling, maar zeker is, dat het nog tijd zal vorderen voor de gemoederen tot rust zijn gekomen en niet geheel zeker is het hoe dan de wettelijke toestand zal zijn.

Thans hoort men oorlogsberichten met de onvermijdelijke overdrijving aan beide zijden. Schijnbaar is het punt in geschil hoogst ondeduidend, als bestaande in de formaliteit eener voorafgaande verklaring, dat in deze of gene kerk, gedurende een jaar, op de gebruikelijke tijden, godsdienstoefeningen zullen worden verricht. De politie—autoriteit, die deze kennisgeving ontvangt, heeft geen verlof te verleenen, en kan dus ook niet het verlof weigeren. Het eenige, wat zij kan doen, is iemand van harentwege naar die openbare bijeenkomsten te zenden en de bijeenkomst te doen uiteen gaan, wanneer de orde er feitelijk in verstoord mag worden.

Het is het eigenaardige van den Franschen geest, dat hij aan dergelijke schijnbaar onbeduidende formaliteiten, de beginselvraag weet vast te knoopen en in hare gevolgen te ontwikkelen. Wat werkelijk op dit oogenblik in Frankrijk met elkaar in botsing komt, zijn twee grondbegrippen, wier beteekenis wij niet uit het oog mogen verliezen bij het beoordeelen van den strijd.

Het is gemakkelijk te zeggen: de Paus heeft Frankrijk den oorlog verklaard! Het is even gemakkelijk uit te roepen: de Fransche regeering vervolgt de Roomsch-Katholieke Kerk! Toch is het beslist onjuist dat strijdlust, de begeerte om te vechten, bij den Paus of bij de Regeering de drijfveer is. Zij worden tot hunne houding gebracht door de logische ontwikkeling van hetgeen zij als grondslag van hun zijn beschouwen.

De Paus beschouwt, en kan niet anders beschouwen, de Kerk en de godsdienst in de Kerk belichaamd, als de hoeksteen van de geordende maatschappij. De Kerk bestaat door zich zelve, als instelling Gods, onafhankelijk van menschelijke bepalingen of erkenning. Zelfs daar, waar men geen enkel kerkgebouw aantreft, waar geen priester wordt geduld, waar onder de bewoners geen enkel geloovige is, bestaat de Kerk toch, al komt haar bestaan niet tot uiting.

Men kent uit de middeleeuwen het symbool, dat de Paus de zon, de Keizer de maan is, waarmede te kennen werd gegeven, dat de staatsmacht haar bestaan ontleent aan de goddelijke ordonnantie, en dat het staatshoofd slechs gezag heeft als afschijnsel van het kerkelijk gezag. Het is in Frankrijk den tegenwoordigen Paus verweten dat hij deze leer der middeleeuwen thans nog toegedaan is. Dit zou verklaarbaar zijn, maar blijkt nog geenszins uit zijne houding.

Het Concordaat, dat thans door de scheidingswet verscheurd is, ging niet uit van het symbool van zon en maan, maar het erkende Kerk en Staat als twee, van elkaar onafhankelijke, zelfstandige machten, wier innige samenwerking het regelde in het belang van hen, die tegelijk geloovigen en burgers zijn. Die nauwe band is thans verscheurd. De Paus betreurt het, betreurt vooral dat het eene scheuring en niet eene in gemeenschappelijk overleg tot stand gekomen losmaking is, doch zou zich daarbij kunnen neerleggen; mits het daarbij bleef.

Wat hij handhaaft, en handhaven moet, is het zelfstandig karakter van de Kerk, hare volkomen onafhankelijkheid, ook na het ophouden der concordataire samenwerking.

De Regeering in Frankrijk zoude wellicht niets liever wenschen dan een dusdanig vrij naast elkander staan, maar zij kan zich niet losmaken van de wereldbeschouwing die in den Staat de bron ziet van al het recht evenals de oorsprong van al hetgeen op zijn grondgebied bestaat.

De Staatsvergoding, welke niet alleen in Frankrijk heerscht, en welke zich in allerlei vormen, van zelfopofferend patriotisme tot politiebemoeizucht, openbaart, die Staatsvergoding laat niet toe andere goden te dienen nevens hem. Eene machtige groepeering der burgers, welke onafhankelijk van den Staat zich staande houdt, welke hare regelen stelt en deze ziet naleven, welker doel het welzijn harer leden zonder eenige beperking omvat, is eene gevaarlijke mededingster voor den oppermachtigen Staat.

Toch gevoelen de Fransche—staatslieden dat men in dezen niet al te ver moet gaan. De tijden zijn voorbij, dat men er naar streven kan bij de wet een godsdienst in te voeren, en dat men met eenige kans op slagen door eene wettelijke groepeering met ambtenaren aan de Kerk met hare geloovigen en priesters mededinging zal kunnen doen.

Daarom verklaart de Staat zich bereid de Kerk ongemoeid te laten als zij zich slechts aan eenige, zoo weinig hinderlijk mogelijke bepalingen wil onderwerpen, mits in het naleven dier bepalingen eene erkenning ligt opgesloten dat de Kerk bestaat of althans zich uit met vergunning van Staatswege. Men draait de middeleeuwsche vergelijking om. Men is bereid de Kerk haar eigen leven te laten leiden, mits de Kerk erkenne dat de levensbron uit het Staatsgezag ontspruit.

Ziehier de twee wereldbeschouwingen, waartusschen geen verzoening mogelijk is. De Kerk kan niet de oppermacht van den Staat erkennen, al kan zij zich ook zeer wel neerleggen bij maatregelen uitsluitend van openbare orde, mits niet uitgaande van het begrip dat de Kerk daardoor, al is het nog zoo weinig en slechts stilzwijgend, een verlof krijgt van den Staat. Zulke maatregelen kan zij alleen aanvaarden als deze, ook in hare grondgedachten, uitsluitend zijn ingegeven door de begeerte den geloovigen de wettige uitoefening van hun godsdienst te verzekeren m. a. w. als het niet de Kerk is, die beschermd of toegelaten wordt, maar als het de burgers zijn, die, ook bij de vervulling van hun eeredienst, bescherming hebben.

De oplossing is dus te vinden in de vrije Kerk, in den Vrijen Staat, d. w. z. in beperking van de staatsalmacht.

Dat de Kerk die oplossing niet vond in de eeredienstvereenigingen is begrijpelijk; dat men bezwaar heeft tegen de kennisgeving van den eeredienst, uitgaande van de Kerk zelve, is m. i. evenzeer verklaarbaar als de afwezigheid van bezwaar tegen de kennisgeving gedaan door een of meer leeken-parochianen. Dien weg schijnt men op te gaan, doch de moeilijkheden zijn daarmede niet opgelost.

Die moeilijkheden spruiten voort uit het verleden, en uit den feitelijk bestaanden toestand. Over het bezit in de doode hand en de daaraan verbonden vragen, is eene dading mogelijk. Over hetgeen de Kerk heeft als Kerk, ter uitoefening van den godsdienst, kan zij met niemand onderhandelen.

Feuilleton.

St. Eustatiaansche Ditjes en Datjes.

Ik zit in mijn galerij.

Wat u waarschijnlijk koud laat, want u zult wel ook eens in uw galerij zitten.

Maar mijn galerij is gebouwd aan 't randje van 'n afbrokkelend klif, 120 voet boven den Caraïbischen zeespiegel.

En dát is uw galerij niet.

Let er maar op, als ge op 'n goeien Zaterdagavond 'n versch cadetje opensnijdt, en de ook zoo versch van de pers gekomen Amigoe openvouwt, dan leest gij, wie weet reeds hoe spoedig, over een verschrikkelijke ramp op St. Eustatius.

Aardbeving! Aardverschuiving!

Halve bovenstad weggezakt, verzonken, verschwunden, verzwolgen, neergeploft in de verschrompelde armen van de benedenstad.

Best mogelijk, dat ondergeteekende bij die gelegenheid iet of wat gecondenseerd, zoo iets als beeftea, onder de puinen wordt te voorschijn gegraven, en wie weet hoevelen met hem.

Maar dat hoort ge later wel, als die sensationeele ineensmelting van twee steden in de kolommen van den Amigoe prijkt.

'n Jaar of 30 geleden waren ze er al bang voor. Toen zijn ze 'n muur aan 't bouwen gegaan, 'n muurtje van je geweldigste, dan kon de klif zooveel afbrokkelen als ie verkoos.

Maar jawel hoor, op 'n goeien nacht begon dat muurgevaartetje ook al te schuiven, en schoof heel netjes vice versa het baaipad de benedenstad in, net als 'n jongen die zich op 't meest gelapt departement van ze'n broek van 'n hoogtetje laat glijden.

't Liep goed af. Geen kwestie van beeftea-menschen.

Oorzaak onvoldoende fundeering.

Hadden ze dat machien indertijd ineens gemaakt zooals 't wezen moest, dan liep ik nu geen gevaar 'n salto mortale van 'n 40 Meter te maken.

Toch zit ik doodkalm, als 'n echte Batavier onbevreesd voor 't immer meer naderend duikelgevaar, op mijn ten ondergang gedoemde galerij, in hoog poëtische stemming te pinkoogen naar 'n bloedrooden tropischen zonne—ondergang.

Met de beschrijving van zoo'n dagelijksch retourneerend gevalletje heb ik me 'n tijdje geleden leelijk in mijn vinger gesneden.

Ik pende, 't was in den Amigoe van 22 Sept:

„De zon verdwijnt bij Saba in zee.
„Zoo'n zonsondergang, die op 'n eind-
„je loopt, doet me altijd denken aan
„een sanguineus kaalhoofdig men-
„schenkind, dat langzaam rechtstan-
„dig aan ze'n beenen omlaag getrok-
„ken wordt.
„Wat 'n prozamensch, niet waar?
„Dan hebben massa poëten er heel
„wat anders van gemaakt, zoo iets
„van Aurora met haar rooskleuri-
„ge poezele armen, die wegduikt in
„'n bad van roodpurper vloeiend
„goud."

Punctum! 't stond er!

De letterzetter, wel eens tuk om hier en daar 'n volzin 'n deuk te geven, bleef akelig neutraal, en mijn copie kwam ad litteram de rotatiepers uitvallen.

In 'n duffen mailzak ging 't toen op reis naar Holland, en die bewuste Amigoe aanschouwde weer ná weken duisternis, 't daglicht in 't studeervertrek van een mijner oud-professoren. En hij las, en humde eens, en fronste ze'n wenkbrauwen, en fluks greep hij naar de pen, en achter z'en brillenglazen schitterde zoo iets van „Quos ego" mannetje!

En eenige weken ná dien, arriveerde 'n brief van zijn hand op mijn rots, waaruit ik 't volgende opdiep:

„Zeg, ouwe discipel, bij 't lezen van
„je laatsten ditje en datje begonnen
„me de vingers te jeuken waarem-
„pel om je eens op je vingers te tik-
„ken als oud-leeraar.
„Je liet daar heel brutaal, precies
„of 't zoo hoorde, *Aurora* presideeren
„bij de zons*ondergang*.
„Heb ik je dát geleerd, Jan Paul?
„Zijn dat de vruchten der *muth-*
logia?
„Ik peinsde er over zelf op mijn
„beurt 'n ditje te leveren aan de Ami-
„goe om het goede mensch, de ro-
„zenvingerige *rododaktulos*
„Aurora, die toch de hemeldeuren
„openzet om de zonnepaarden en di-
„to wagen 's morgens uit te laten,
„te verdedigen tegen die aantijging
„of ze als tram-conductrice het ding
„'s avonds weer naar de remise moest
„brengen.
„Ik heb 't gelaten voor je naam
„en ook omdat ik ging denken: is
„dat nu ernst of kortswijl?

Begrijpelijk, dat mijn neus krulde van louter pret, toen de fiolen van professorale verontwaardiging zoo verkwikkend over mij neer klaterden,

De gelden bestemd voor zielemissen, de kerken gesticht voor den eeredienst, de pastorijen gebouwd voor den dienstdoenden priester, de seminaria opgericht om in de behoefte aan priesters te voorzien, zijn geen van alle zaken, die bij eene wet aan hare natuurlijke bestemming onttrokken kunnen worden, zoolang zij voor die bestemming nog dienstig kunnen zijn, en de behoefte er aan nog bestaat.

Omdat de scheidingswet, ondanks den goeden wil van Briand, op deze laatste punten te ver gaat, heeft men overhaast eene nieuwe wet moeten voorstellen. Wordt ook hierbij aan de Kerk iets meer van haar natuurlijk recht gegeven, toch is het nog de vraag of dit voorstel in staat zal zijn zoo te worden geamendeerd en toegepast, dat het de eenige werkelijk goede oplossing geeft, eene vrijzinnige regeling waarbij de Staat niet de Kerk, en de Kerk niet den Staat zal kunnen overheerschen, maar beide autonoom naast elkaar staan.

Als de Paus, dit verkregen hebbende, zijn verzet opgeeft, zal geen onpartijdig beoordeelaar meer kunnen instemmen met de betichting der uiterste pers, die de pauselijke politiek kenschetst als „de politiek van een bekrompen monnik."

Slechts een enkele aanteekening op dit van liberaal standpunt zeer prijzenswaardig stuk.

De leer, „dat het Staatshoofd slechts gezag heeft als afschijnsel van het kerkelijk gezag is nooit, ook in de Middeleeuwen niet, de leer der Kerk geweest.

De Kerk en de Staat zijn beide souverein op hun eigen gebied, de Kerk op zuiver geestelijk, de Staat op zuiver burgerlijk terrein, terwijl „in gemengde zaken" de twee in hun eigen sfeer, onafhankelijke machten door samenwerking en onderling overleg een conflict van rechten en belangen dienen te voorkomen. Deze en geen andere is de katholieke leer over de verhouding van Kerk en Staat.

Het is waar, dat volgens de katholieke leer, de eeuwige en geestelijke belangen des menschen hooger staan dan de tijdelijke en stoffelijke en dat de eerste derhalve zoo verzorgd worden, dat de laatste geen schade lijden. Wil men deze verhouding uitgedrukt zien in het symbool von „zon en maan"— ons goed, maar dat de Staat in stoffelijke burgelijke zaken afhankelijk zou zijn van de Kerk, niet souverein zou zou zijn in eigen kring, werd in elk geval nooit door de Kerk geleerd.

Verder dient men wel in rekening te brengen, dat in de Middeleeuwen den Pausen sommige rechten vrijwillig, door de edelmoedigheid en vroomheid der Vorsten zelf, zijn toegekend, welke niet per se uit hun geestelijke machtbevoegdheid voortvloeiden.

Ingezonden Stukken.

SINT MARRIN.

Koloniale Verslagen.

In de „Amigoe" van 17 Nov. jl. is een hoofdartikel „Nijverheid" gewijd aan eenige beschouwingen over het jongste Koloniaal Verslag.

Terecht wordt daarin de opmerking gemaakt, welke een ieder zou maken, over de onvolledigheid der Verslagen. Maar ook valt niet te ontkennen, dat in sommige opgaven met ernst wordt getracht om volledig te zijn. Zeer lofwaardig! Maar die al of niet bereikte volledigheid sleept in 't beoordeelen onzer toestanden over de laatste jaren gevolgen na, veel nadeeliger dan die uit onvolledigheid kunnen worden geboren. Bij de laatste schort men ten slotte zijn oordeel op, terwijl in 't eerste geval het gevaar dreigt van in de striklussen der valsche conclusiën verward te raken.

Hiervan meen ik 't volgende een uitstekende proeve.

Hoedenvlechtsters te St. Martin:

1905	1904	1903	1902
30	2	2	—

De conclusie werd gemaakt: de hoedenindustrie te St. Martin ontwikkelde zich aardig.

't Toeval wilde, dat ik zelf in 1903 een telling van hoedenvlechters heb gehouden te Samsonsbaai, en mijn statistiek geeft aan 43 in getal. Van 1902 ontbreken mij de gegevens, maar stellig durf ik verzekeren, dat het getal zeker 30 beloopen heeft. Sedert het jaar 1903 is het getal vrijwel hetzelfde gebleven. Zou echter het aantal hoedenvlechtsters wassende zijn, 't is alleen toe te schrijven aan de vermeerdering van het kindertal, die na schooltijd, als van ouds, aan het hoedenvlechten worden gezet. Maar van eene ontwikkeling, uit energie geboren, geen zweem. Is er een hoed af, dan wordt hij aan de naar Cayenne of St. Domingo vertrekkenden verkocht of ter verkoop medegegeven; is er geen hoed klaar, ook al goed.

Wat zou trouwens de hoedenindustrie te onzent moeten ontwikkelen. Er is hoegenaamd geen prikpel. Jaar in jaar uit maakt men dezelfde soort hoeden voor een lage prijs, zonder in de gelegenheid te zijn een fijnere kwaliteit af te leveren.

Twee soorten van hoeden worden er gevlochten: de eerste kwaliteit heet „pointed -hats," waaraan de grootere kinderen om en om 8 dagen werken; deze wordt verkocht voor 2 en 3 francs [f0,92 — f1,38] Een tweede soort gaat onder den naam door van „plain hats", welker prijs varieert tusschen 3 en 9 bits (f0,42 — f1,25) naar gelang der vraag; aan deze hoeden wordt 2 dagen werkens gespandeerd.

Om nu op het Kol. Verslag terug te komen. Wat moet de conclusie zijn bij 't overzicht der hoedenvlechtsters over de 4 laatste jaren? Wel, dat er in 1902 niet geteld is; in 1903 en 1904 gedacht is aan de mogelijkheid van het bestaan van hoedenvlechtsters; en in 1905 een ernstige poging gedaan is om het getal te achterhalen. De hoedenindustrie dus heeft zich niet ontwikkeld, maar de statistische administratie van het gouvernement.

Zonderling voorwaar is zulk een statistiek onder het motto: hoedenvlechtsters !!

Bladert verder in het Kol. Verslag en ge stuit op een andere frappante opgave.

In de laatste jaren is het getal landbouwers op de verschillende eilanden nog al toegenomen.

Saba vooral spant de kroon. In In 1904 waren er geen landbouwers; in 1905 plotseling 147.

En dan nog wel autodidakten, want van landbouwkundige voorlichting zijn zij te eenenmale verstoken geweest! En dat op een eiland, wat volgens prof. Went niet geschikt is voor landbouw!

Dus......de landbouw is toegenomen?

Dat de opgave in zake landbouw onnauwkeurig is, durf ik in de verste verte niet beweren, maar wel mag ik mij afvragen; wat is de reden dier hoogere percentage landbouwers?

Over 't algemeen hebben de buitenbewoners der eilanden een lapje grond, te klein om van te leven, maar toch groot genoeg om een paar bedden groenten te zaaien tot eigen gebruik. Zulke klein-groenboeren zijn er vroeger natuurlijk ook geweest, maar sinds de landbouw in de kolonie moet beoefend worden, zijn deze lieden officieel benaamd geworden en heeten nu landbouwers, ofschoon zij nu volstrekt niet meer dan vroeger den landbouw beoefenen. In tegendeel juist op Saba gaat de zoogenaamde landbouw achteruit. Aardappelen en uien worden veel minder verbouwd dan vroeger. Dat kan men óók in de Koloniale Verslagen lezen en toch zijn er in eens 147 landbouwers meer.

Gaarne geef ik toe, dat het zeer moeilijk is een juiste grens te trekken tusschen landbouwers en niet-landbouwers, maar toch, geloof ik, heeft men wel een paar passen te veel de grens overschreden.

Waarom niet ronduit er bijgevoegd, sinds wanneer men een bepaalde categorie personen is begonnen te tellen?

Weest nu voorzichtig met Kol. Verslagen.

Zij worden nog steeds aangevuld en uitgebreid. Maar daarom is een nieuw *genoemde* industrie bijv. nog niet in dat jaar, toen ze voor het eerst mocht mede tellen, begonnen.

Papieren gevaar!

G.

SABA.

Eigen Industrie.

In het algemeen overzicht N § 3 *Industrie* spreekt het Koloniaal Verslag geen woord, geen letter over de echt Curaçaosche industrie, een der weinige, welke zich door alle tijden heen heeft weten staande te houden: over het kantwerken. De meeste meisjes van Saba vinden echter daarin haar bestaan, al is het wat erg povertjes, zelfs ellendig te noemen. Wanneer ze er 5, hoogstens 6 dollarcenten daags mede kunnen verdienen, zijn ze al blij. Een massa zoogenaamd „Spaansch Werk" wordt van hieruit naar Amerika gezonden, ook wel naar de Engelsche eilanden. Een tijdje geleden zond ik voor 150 Gld. naar Nederland, maar tot nog toe kwamen geen nieuwe orders in.

Als men elders op Teneriffe bijv. dit werk tot een loonende industrie kon opvoeren, waarom kan dit dan hier niet? Het Gouvernement schijnt zich

als 'n koudwaterdouche bij 'n hitte van 96° fahr. in de schaduw.

Notitie genomen van mijn geschrijf door zulk 'n man; meer nog, de eer genoten door hem becritiseerd te worden, great Scott! dat moet je niet uitpoetsen.

Ik natuurlijk aanstonds aan 't peinzen om den naam van die andere juf van de zonnewagenremise op te duikelen.

Helaas, tot nu toe geen succes; fiasco, blunder, poedel! Doch ik geef 't nog niet op.

Mais revenons à nos moutons.

Ik zit dan nog steeds op mijn galerij, en staar peinzend schuin over eenige deftige foliobladen, nu karmozijn getint, door reflex van 't juist verdwenen oog van den dag.

Aan 't hoofd van dat papier staat te lezen:

„Difinitieve vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting „van Curaçao van het dienstjaar „1907!

„Het afdeelingsonderzoek heeft „aanleiding gegeven tot de volgende „opmerkingen en beschouwingen.

„St. Eustatius:

„Met betrekking tot den steiger „werd de vraag gesteld: Blijkt hij „aan de behoefte te voldoen?"

Neen hoor, daar ga ik nu eens niet op in, dat laat ik nu gedecideerd eens aan 'n ander over om van antwoord te dienen.

Dat geschrijf over ons steigertje begint me nu eigenlijk wel 'n beetje de keel uit te hangen.

Ik zou allicht, als ik nu alweer over dat machien begon te hannessen iet of wat weg krijgen van 'n steigermaniak, en dat ben ik om den drommel niet.

Wilt ge mijn opinie daaromtrent weten, herlees dan nog eens mijn laatst geditdat, als ge teuminste die Amigoe nog niet voor scheerpapiertjes gebruikt hebt.

Verder:

„De vraag werd gesteld of Art. 139 „van het Regeering's reglement, dan „wel eenig ander wetsartikel, zou „kunnen worden toegepast om den „grond van een klein aantal groote „grondbezitters ten algemeenen nut„te te onteigenen. Welke gegevens „zijn aanwezig betreffende de verdee„ling van het grondbezit!"

Als 't niet meer dan onbeleefd was, dan zou ik hierop slechts met een tweelettergrepig woordje antwoorden: nonsens!

Maar ik hou van goede vormen, en daarom zeg ik 't niet.

Als 't Gouvernement ten algemeenen nutte gronden wil onteigenen om te laten bewerken en zoodoende geld onder de bevolking te brengen, laat 't dan eerst eens de uitgestrekte, braak liggende, gouvernementsgronden ontginnen, dan zullen de arme Statianen minstens voor 'n paar jaar er vast op kunnen rekenen, dat elken avond bij hun thuiskomst 'n dampende pot funchi cum suis hun tegemoet geurt.

En wat praat men van „onteigenen", als *alle planters zonder uitzondering*, tegen 'n uiterst billijke prijs heel hun hebben en houwen, wat graag, en liefst zoo gauw mogelijk van de hand willen doen.

Waarom niet eerst informaties ingewonnen?

Parlementaire tijd is té kostbaar om vermorst te worden met ge-abouchicheer over zaken, die goed beschouwd in se absurd zijn, wegens cadukigheid van 't fundament, waarop al de praemissen rusten.

„Welke gegevens zijn aanwezig be„treffende de verdeeling van het „grondbezit?"

Bedoelt men daarmee kort en goed of St. Eustatius in kaart gebracht is?

Zoo ja, dan antwoord ik hierop affirmatief, maar helaas uiterst gebrekkig.

Indertijd is er 'n kwestie geweest over de juiste grensscheiding tusschen de 2 estates „Linch" en „Fair Play".

't Liep hoog.

Op 'n drafje ventre-á-terde men naar de juffrouw met den blinddoek, naar Mademoiselle Justitia. Dat doet men hier al heel gauw voor 't kleinste wisse-wasje.

Ik werd met 2 andere Statianen benoemd tot scheidsrechter.

Op 'n brandendheeten ochtend zijn we met ons drietjes naar de plaats des onheils geklepperd, om zoo spoedig en zoo onpartijdig mogelijk dat vrêe-en-peis-verstorend zaakje uit de wereld te helpen.

'n Pyramidaal zweetje gehaald.

En wat was, behalve dat getranspireer, de uitslag van al ons zwoegen?

Dat, we wegens 't gemis van 'n betrouwbare kaart niet tot 'n zuivere conclusie konden komen, en we daarom beiden partijen 'n minnelijke schikking voorstelden.

Wat dan ook inderdaad de beste oplossing was.

Commentaar overbodig.

En wederom verder:

„Men vroeg of de Regeering iets „bekend is aangaande het zgn. „hi„re out" van 7 — 9 jaar naar St. „Thomas, en aangaande de daaruit „vloeiende misstanden."

Nu moest ik er 't mijne van hebben, want dat hebben ze uit mijn geschrijf van vroeger opgediept. Jan Paul is goeie maatjes met den Pastoor. Als die me nu eens precies kon vertellen hoeveel kinderen van zijn school, zoowat van dien leeftijd, uitgehuurd waren op St. Thomas en andere eilanden, dan kon men min of meer 'n conclusie trekken omtrent het globale getal.

En 't viel me niet mee.

In 't afgeloopen jaar waren 16 van zijn schoolkinderen, bijna allen onder dien leeftijd, sommigen nog jonger, naar andere eilanden gestuurd om voor duivelstoejagertjes te spelen.

Dat is nu alleen van de Zusterschool.

Voeg daarbij kinderen die de openbare school en heelemaal geen school bezochten, dan zal dat 'n luguber getalletje worden.

Ja, zei de pastoor, 't ziet er treurig uit.

De ouwe menschen gaan dood-gepasseerde week nog 3 — 't jonge volkje wordt uitgehuurd, en de volwassenen gaan naar Amerika. Wat moet er van Statius terecht komen?

Ja, doet er maar eens wat aan. Ingrijpen in de ouderlijke macht gaat zóó maar niet.

En nu ten slotte:

„Men drukte de hoop uit dat de „veeteelt op de Bovenwindsche eilan„den krachtig zal worden gesteund."

Bravo! Bravissimo!!!

Dat is taal naar mijn hart.

Op dat chapiter heb ik al zooveel jaren vruchteloos getamboerd, en men heeft niet willen luisteren.

Waarom niet?

'n Psychologisch raadsel; 'n betere oplossing weet ik er heusch niet voor.

Maar nu, nu zal 't gouvernement toch zeker iets in die richting moeten doen, want de groote Heeren in den Haag hebben nu gesproken, en ik ben er zeker van, dat 't volgend jaar in diezelfde Kamer de minister gepolst zal worden, „waarin die krachtige steun ter bevordering van de veeteelt nu toch eigenlijk bestaan heeft op de Bovenwindsche eilanden", dus ook op mijn rots.

Vooreerst neem ik 'n afwachtende houding aan.

* *
*

Ziezoo, deez' velletjes copie kunnen weer in zee.

Als ik nu toch maar achter den naam van die juf kon komen, die de avonddienst bij den zonnewagen waarneemt!

Dat zit me nog altijd 'n beetje dwars.

Wie dient mij van advies?

Jan Paul.

St. Eustatius 15 Jan. 1907.

echter deze industrie volstrekt niet aan te trekken, vernoemt ze zelfs niet in het Koloniaal Verslag. Dat dunkt mij toch niet de juiste manier om de economische toestanden, die hier bitter slecht zijn, te verbeteren. Er bestaat een industrie, welke met een weinig steun er boven op kan komen, maar er wordt door het Gouvernement geen notitie van genomen. Waarom niet? herhaal ik. Een paar jaar geleden werd aan onze Geliefde Koningin een geschenk aangeboden van dit werk, wat thans niet meer in tel schijnt. Op de Nijverheidstentoonstelling van den Haag werden eere-diploma's uitgereikt en zelfs een groote zilveren medaille aan de Sabaneesche kantwerksters. In Denemarken maakte dit werk zoo'n opgang, dat men kantwerksters van hier liet overkomen om deze industrie daar te gaan verbreiden. Kunnen er nu ook voor Sabaneesche kantwerksters geen betere afzetmarkten gevonden worden. De consulaire verslagen, die hier boven niet komen, zouden daartoe aardig den weg kunnen wijzen, de heeren Consuls en de Kamers van Koophandel en Nijverheid in Nederland en Koloniën en bevriende rijken zullen hunne medewerking zeker niet weigeren. Wanneer betere prijzen voor dit werk, wat algemeen door de meisjes wordt beoefend, verkregen konden worden zou dit onzen toestand zeer veel verbeteren. Een weinig leiding om de meer moderne richting en de eischen der Mode te kunnen bevredigen zal echter niet uit mogen blijven.

Van harte hopen wij, dat het Gouvernement zich deze industrie een weinig meer aantrekke en tot hoogere ontwikkeling brenge.

Ook de hoedenindustrie zoude hier zeer goed bevorderd kunnen worden. Meer dan zestig meisjes hebben bij den Pastoor hare namen opgegeven en willen gaarne in het fijnere stroovlechten eenig onderricht ontvangen. De Weledelgestren heer Gezaghebber heeft zijn steun en medewerking beloofd. Als het Gouvernement ook hier een handje helpen kon! Hierop hebben wij wel eenige hoop. Maar hoe goed en levensvatbaar de vlechtindustrie ook moge wezen, men moet toch niet al zijn geld op één kaart zetten. Kantwerken en hoedenvlechten zijn twee industrieën, die beide ontwikkeld kunnen worden.

L.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

✠ Verleden Zondagmorgen overleed in het St. Elisabeths-Gasthuis na eene lange en smartelijke ziekte de Eerw. frater M. Rufinus, onderwijzer aan de St. Vincentius-School, Otrabanda. De overledene, in de wereld geheeten Martinus Smits, was geboren te Maashees N. B. den 6e. Sept. 1883 en had dus nauwelijks den ouderdom van 23 jaren bereikt. In den bloeitijd des levens en veel belovend voor het R. K, Onderwijs op Curaçao kwam hij in 1905 naar onze Kolonie. O. L. Heer, die onnaspeurlijk is in zijne wegen en van Wien geschreven staat: *Mijne gedachten zijn niet uwe gedachten, en mijne wegen niet uwe wegen* is tevreden geweest met zijn goeden wil en heeft hem na slechts korten arbeid opgeroepen ter eeuwige belooning.

Noch de waarlijk moederlijke verpleging in het St. Elizabeths gasthuis, noch de oplettende zorgen van Dr. Ellis vermochten het jeugdige, kostbare leven aan den dood ontrukken.

In den namiddag werd, na eene plechtige Respons, verricht door Z. D. H. Mgr. J. A. van Baars, zijn stoffelijk overschot grafwaarts gedragen, vergezeld van zijne medebroeders en van eene talrijke schare geestelijken en leeken.

Moge God aan zijne medebroeders en vooral aan zijne moeder in het verre vaderland troost en onderwerping geven bij het smartelijk verlies, dat zij leden, en aan den Overledene zelf de eeuwige rust en het eeuwige licht. R. I. P.

De „Christiansted."

Dit stoomschip is hedenmiddag 1 uur naar Maracaibo vertrokken en wordt Zondag 3 Februari hier terug verwacht om de reis naar Aruba enz volgens het vastgesteld Vaarplan voort te zetten. Moeten wij hieruit besluiten, dat Aruba en Bonaire voortaan weder niet meer dan tweemaal per maand bezocht zullen worden? Of geldt deze nieuwe proefreis naar Maracaibo alleen voor Januari?

Zoolang er geen vast vaarplan, behoorlijk bekend gemaakt, geregeld gevolgd wordt gedurende een geruimen tijd, zal men nimmer succes hebben met die proefreizen. Al dat verwisselen van plannen is oorzaak, dat geen enkel goed doordacht plan tot rijpheid komt, en men na weder een proefjaar met geen enkele proef ook maar iets deugdelijk bewijzen kan.

Postspaarbank.

Gedurende de maand November werd ingelegd f 9,041,97, waarvan f8,199,91 in het stadsdistrict, zoodat er voor de buitendistricten en de eilanden, te samen 11 kantoren, ternauwernood 800 Gld. overschoot

Ingebracht werd:

2e district	Curaçao	*f* 33,50
3e „	Curaçao	0
4e „	Curaçao	8,50
5e „	Curaçao	32
Kralendijk,	Bonaire	234,75
Rincon	„	6,50
Oranjestad	Aruba	129,25
Philipsburg	St. M.	155,68
Oranjestad	St. Eust.	30,50
Bottom	Saba	175,38
Windwardside	„	36

Er werden 53 nieuwe boekjes afgegeven; 33 in het stadsdistrict, 10 in het 5de district van Curaçao, 1 op Kralendijk, 5 op Aruba, 2 op St. Martin, 1 op St. Eustatius, 1 op Saba.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen van den heer L. Heldewier Vignon een scheurkalender, verspreid ter reclame van Foulke & Company, importeurs van zwijnskoppen, en beef, tabak, meel etc.

Ook ontvingen wij van de Heeren Hellmund & Co een Dagwijzer voor het vertrek der K. W. I. M. booten gedurende het eerste half jaar van 1907.

Regenval.

Eindelijk konden wij gisteravond onze brandende nieuwsgierigheid bevredigen en na de opgave van December gezien te hebben eens optellen hoeveel water er wel in het geheele jaar gevallen was.

	Gedurende December mM.	In 1903 mM,
Plantage Knip	32,6	740.2
„ Savonet	79,5	784,7
„ Kl. St. Martha	141,3	1014,1
„ Siberie	155,5	* 793,3
„ Morgenster	218,4	* 1002,3
„ Noordkant	117,5	807
„ Gr. St. Joris	166,7	989,1
„ Fuik	154,7	905,7
Beekenburg	177	945,6
Fort Amsterdam	261,9	1104,5

* gedurende 8 maanden.

Zoo'n jaar zal wel een unicum blijven in de geschiedenis, en toch waren de eerste 5 maanden buitengewoon droog.

Op Savonet viel er bijv. gedurende al die 5 maanden te samen, slechts 46,5 mM., op Knip 55 mM. Op beide plantages is in de maanden Maart en April geen druppel regen gevallen.

De maisoogst belooft dit jaar over het algemeen buitengewoon groot te wezen. En, als het den buitenlui goed gaat, gaat 't den stadslui nog beter. Volksvoedsel zal er weinig behoeven te worden ingevoerd, maar het volk is nu koopkrachtiger geworden om zich wat meer en betere kleêren aan te schaffen, de huisjes wat op te knappen en te meubelen, en zich van tijd tot tijd ook nog eens iets extra's te veroorloven.

Bij een goed oogstjaar zullen ook de kooplieden geen schade lijden.

Muziek.

Een revanche-avond. Woensdag a. s. zal de militaire kapel een uitvoering geven in de Kiosk Wilhelmina op het Molenplein. Het heerlijk maanlicht zal zeker vele wandelaars lokken, zoodat allen die om het slechte weer zich drie weken geleden een muziekavondje moesten ontzeggen, nu gebruik kunnen maken van de vriendelijke voorkomendheid onzer muzikanten om zich reeds nu schadeloos te stellen. Het programma belooft veel:

1. El Capitan, march.................. J. Soussa.
2. Martha, ouverture.................. Flotow.
3. Rose Mousse, valse.................. A. Bose.
4. Potpourri sur Lucrecia Borgia Donizetti.
5. Herzog Alfred........................ K Komzak
6. Richard coeur de Lion, Fantaisie.................................. Grèty.
7. Ständchen am Morgen......... Ed. Wolf.
8. El Jambú, danza.................. Pasarel.

St. Jozefs-Gezellen.

Wij vestigen de aandacht onzer Lezers op de aankondiging der jaarlijksche uitvoering van de *Reunion San Hose*. Immer gaven de Gezellen ons iets bezonders te zien, iets echt artistieks. Dit jaar werd aan de voorbereiding buitengewone zorg besteed.

Wij wenschen de ons zoo zeer sympathieke vereeniging een schitterend succes met haar spel bij steeds volle zalen. Dergelijke uitvoering is een welkome gelegenheid voor de Katholieken om de Vereeniging een weinig te steunen en kracht te schenken.

Koloniale Raad.

Het Voorloopig Verslag over de voorgestelde Wijziging van de Onderwijs-verordening is verschenen.

Wij achten dit stuk te belangrijk om het slechts ter loops te behandelen en zullen derhalve met de mededeeling en bespreking daarvan wachten tot de volgende week.

Ingezonden Mededeelingen.

ONZE BEGROOTING IN DE EERSTE KAMER.

De beraadslaging wordt geopend.

De heer Brouwers: Mijnheer de Voorzitter! In het Voorloopig Verslag van het wetsontwerp tot vaststelling der koloniale begrooting van Curaçao voor 1907 werd met klem opgekomen tegen de bepaling in de op 6 October jl. door den Gouverneur vastgestelde onderwijsverordening, krachtens welke de bijzondere scholen slechts dán recht op subsidie hebben wanneer er neutraal onderwijs gegeven wordt.

Naar aanleiding daarvan werd tot de Regeering het verzoek gericht, haar goedkeuring aan die verordening te willen onthouden en tevens dezelve ter inzage te verstrekken.

In antwoord daarop werd nu door den Minister medegedeeld dat, ingevolge machtiging door de Koningin verleend, reeds door de Regeering aan den Gouverneur van Curaçao is te kennen gegeven, dat in verband met de door den Kolonialen Raad in die verordening gebrachte bepaling betreffende de verplichte neutraliteit van het bijzonder onderwijs, bij Hare Majesteit het voornemen in overweging is, om ten aanzien van die verordening gebruik te maken van haar bevoegdheid tot vernietiging, doch daaraan geen gevolg zal worden gegeven, alvorens een termijn van 4 maanden zal zijn verstreken, binnen welken, door een wijziging der verordening, het daartegen gerezen bezwaar zal kunnen worden opgeheven; de Minister gaf tevens kennis dat de verordening ter inzage zou verstrekt worden.

Het is mij recht aangenaam den Minister voor een en ander een woord van dank te betuigen. Ik had gewenscht daarbij te kunnen voegen dat ik nu ook bevredigd was, maar dat gaat niet. Want toen ik gisteren kennis nam van den tekst dier verordening, rees aldra bij mij een nieuw bezwaar, wel niet van zoo groote beteekenis als de verplichte neutraliteit, waardoor het bijzonder onderwijs onmiddellijk in zijn bestaan werd bedreigd, maar toch van zoo'n ernstigen aard, dat, blijven de desbetreffende bepalingen gehandhaafd, het bijzonder onderwijs, in zijn ontwikkeling lam geslagen, tot een kwijnend bestaan gedoemd zal wezen.

De bepalingen die ik hier op het oog heb, Mijnheer de Voorzitter, betreffen de subsidieering van dat onderwijs, en om te duidelijker te doen zien hoe bekrompen en ondoelmatig dezelve is, zal ik daartegenover stellen de verordening van den Gouverneur-Generaal dd. 24 Juni van dit jaar (*Staatsblad* n°. 291), regelende de subsidiën voor particuliere Europeesche scholen in Indië en hetgeen ter zake is vastgesteld in de kolonie Suriname.

Vooraf zij echter bemerkt, dat de voorwaarden waaronder aldaar, dat is in Indië en Suriname, subsidiën worden gegeven, geen belemmerend of stootend karakter dragen en van verplicht neutraal onderwijs heelemaal geen sprake is, hetgeen te Curaçao wel het geval is.

Het bedrag der subsidiën is geregeld als volgt.

In Suriname:

A. In de stad: voor hoofd der school 1sten en 2den rang f 3000 en f 2600; voor onderwijzer van bijstand 1sten rang f 2400, 2den rang f 1650, 3den rang f 975 en 4den rang f 600; hier wordt alzoo goed betaald.

B. In de buitendistricten: voor hoofd der school 1sten, 2den en 3den rang respectievelijk f 2600, f 1950 en f 1300; voor onderwijzer van bijstand 1sten, 2den, 3den en 4den rang respectievelijk f 1650, f 1250, f 975 en f 600.

In Indië:

voor hoofd der school in het algemeen blijkens art. 3 f 1200 of f 1500; voor 1 onderwijzer van bijstand f 600 met f 300 verhooging=f 900; voor de overige onderwijzers van bijstand f 600 met f 120 verhooging=f 720; deze regeling moge gezegd worden eenigszins voldoende te zijn.

Hieraan dient echter te worden toegevoegd, dat op 15 November aan de overzijde van het Binnenhof — naar aanleiding van het verhoogd subsidie aan een meisjesburgerschool te Batavia — op een desbetreffende vraag, door dezen Minister is te kennen gegeven, dat ook eventueele verhoogde subsidieering van zuster en Bijbelscholen niet uitgesloten is.

In Curaçao is de regeling aldus:

voor het hoofd eener school met minstens akte 3de klasse is het subsidie:

Wanneer er niet meer zijn dan

100 leerlingen	f	600
200	„	650
300	„	700

f 750 wanneer het getal leerlingen boven de 300 gaat.

Staat als hoofd aan die scholen een onderwijzer met akte 4de klasse, dan wordt aangehaald bedrag zoowat met ¼ verminderd.

Indien het hoofd eener school wordt bijgestaan door onderwijzers of kweekelingen, dan bedraagt het subsidie voor een bijstaanden onderwijzer f 300 en voor zoo'n kweekeling f 200.

Deze regeling is een benauwd bekrompene en daarmee kan men het niet doen.

Wanneer men deze subsidieregeling met de andere vergelijkt, dan springt al dadelijk in het oog, hoe bitter weinig te Curaçao voor 't onderwijs wordt gedaan en dat weinige wordt ook nog gedrukt door bepalingen — in Indië en Suriname onbekend — als deze:

Om als hoofd eener school te kunnen optreden is akte 3de klasse voldoende en ontvangt men dan f 600, welk bedrag echter stijgt tot f 750 wanneer het leerlingental boven de 300, zegge 300, loopt. Staat aan het hoofd dier scholen een onderwijzer met akte 4de klasse, dan worden die weelderige bijdragen doorgaans met ¼ verminderd; treden echter onderwijzers op met akte 1ste of 2de klasse, dan wordt hun geen cent meer gegeven. Alzoo, dat weinige wordt nog niet eens vermeerderd, wanneer betere leerkrachten aangesteld worden.

Eveneens is het met de bijstaande onderwijzers en kweekelingen; wordt een bijstaande onderwijzer benoemd daar waar een kweekeling voldoende was, dan wordt de bijdrage van dien onderwijzer van f 300 teruggebracht op f 200.

Het ligt dunkt mij voor de hand, dat zoo'n subsidieregeling met dergelijke bepalingen niet geëigend is het onderwijs tot hooger peil op te voeren, en dat is zeker te betreuren, ook daarom, omdat men allicht geneigd is hieruit af te leiden, dat het bijzonder onderwijs te Curaçao niet voldoet en dat is inderdaad het geval niet, zooals duidelijk blijkt uit twee belangrijke officieele stukken, het eene van den Koloniaal Raad, het andere van de schoolcommissie.

Het is mij een ware behoefte en een groote voldoening tevens dezen heldhaftigen vrouwen, die, daar ginder in het verre Westen, de denkbaar zwaarste onderwijs- en opvoedingstaak in offervaardige toewijding zoo uitstekend vervullen, een diepgevoeld eeresaluut te brengen.

Mij dunkt, Mijnheer de Voorzitter, waar een onderwijzend personeel onder zulke ongunstige omstandigheden zijn harden en moeilijken arbeid tot tevredenheid der overheden volbrengt, daar zou voorwaar eventueel het wenschelijk zijn eenigszins het loon naar werk te regelen, niet misplaatst zijn geweest; daar mocht te recht verwacht worden, dat de Koloniale Raad, op prijs stellend de groote offers in de laatste jaren door het moederland gebracht voor de moreele, intellectueele en oeconomische verheffing zijner buitenlandsche bezittingen en zeker niet het minst voor Curaçao, naar best vermogen zou bevorderen het spoedig bereiken van dat grootsche doel. Maar dat doet de Koloniale Raad niet. Inplaats van den weg daarheen te effenen legt hij met die verordening steenen op dien weg en groote ook. Naar mijn vaste overtuiging is die verordening dan ook in strijd met het welbegrepen belang der kolonie en daarom wenschte ik de Regeering in overweging te geven, of het niet goed ware den Gouverneur van Curaçao er op te wijzen, dat het niet voldoende zal wezen uit de onderwijsverordening weg te nemen de bepaling van verplicht neutraal onderwijs, maar dat het ook noodig zal zijn te herzien en doelmatig te wijzigen de bepalingen, regelende de subsidieering van het bijzonder onderwijs.

De heer Fock, Minister van Koloniën: Mijnheer de Voorzitter! De onderwijsverordening is in Curaçao met veel moeite tot stand gekomen en het heeft lang geduurd, voordat men daarmede resultaten kon bereiken. Aanvankelijk zijn er in Curaçao tegen het voorstel, zooals de Gouverneur het had ingediend, verschillende bezwaren ingebracht, en die bezwaren zijn overwogen en ik meen, dat aan de meeste daarvan te gemoet gekomen is. Het gevolg is dan ook geweest, dat men in het algemeen in Curaçao met het ontwerp, zooals het ten slotte was geworden, vrijwel ingenomen was.

Bij amendement is de door den geachten afgevaardigde gewraakte bepaling over de verplichte neutraliteit er gekomen en met een kleine meerderheid aangenomen. Zooals ik reeds in de Memorie van Antwoord heb gezegd, heb ik ingevolge machtiging van Hare Majesteit de Koningin aan den Gouverneur van Curaçao medegedeeld, dat aan den Kolonialen Raad in overweging wordt gegeven die bepaling uit het ontwerp te lichten, en dat, wanneer de Koloniale Raad daartoe niet overgaat, hier in overweging zal worden genomen de geheele verordening te vernietigen. De Regeering hier is n.l. niet bevoegd een bepaling uit de verordening te lichten; zij kan slechts een verordening in haar geheel goedkeuren of vernietigen. Waar het zooveel tijd en moeite heeft gekost om die verordening te verkrijgen, geloof ik niet, dat het wenschelijk zou zijn, dat het resultaat absoluut negatief zou worden en ten slotte de geheele verordening zou worden vernietigd. Ik hoop dus, dat de Gouverneur en de Koloniale Raad zullen kunnen komen tot de solutie, die van hieruit aan hen in overweging is gegeven.

De geachte afgevaardigde, de heer Brouwers, heeft verschillende opmerkingen gemaakt over de subsidie-regeling zelf. Ik geloof niet, dat het noodig zal zijn nu reeds aan die opmerkingen gevolg te geven. Wanneer later blijkt dat inderdaad het subsidie niet goed geregeld is en daardoor het onderwijs niet kan worden bevorderd zooals het behoort, dan zal de Gouverneur zeker niet nalaten gehoor te geven aan de opmerkingen daarover gemaakt, en zoo noodig een voorstel tot wijziging van de verordening indienen. Het spreekt vanzelf, dat dan ook zal worden gelet op hetgeen de geachte afgevaardigde heeft betoogd."

De beraadslaging wordt gesloten en het *wetsontwerp* zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Advertentien.

Drukker:
ALFREDO F SINTIAGO